

Видео игрице-потребе данашњих генерација, изазови родитеља

Игра је главна активност за развој деце и треба да буде доминантан приступ у усвајањеу различитих облика понашања, учења, па и усвајања академских знања. Игра нам омогућава да кроз спонтаност, слободу, ненаметљивост подстичемо развој деце и процес учења. У савременом свету, игра је добила и један нови облик и окружење, а то су видео игре у дигиталном окружењу. Поред чињенице да из сигурног дома уводите дете у овај свет, окружење и садржаји у које дете улази могу имати различите ефекте на развој целокупне личности.

Када је реч о деци, у избору видео-игара кључну улогу требало би да имају родитељи, односно одрасле особе које

учествују у њиховом васпитању и образовању. Све ово указује да родитељи треба да поседују одређени степен дигиталних компетенција и знања из ове области. Рано увођење деце у свет ИКТ уређаја често има за последицу спорији развој моторике, графотомоторике, развоја говора, краткотрајну пажњу и концентрацију и потребу за честом променом активности како би се пажња одржала. Брзина дражи и ефеката које пружају ИКТ уређаји, далеко је већа од процеса са којима се сусрећемо у реалном свету. ИКТ уређаји нуде садржаје којима делују на сва чула истовремено (боје, облици, звук, покрети смењују се великом брзином) насупрот реалном свету, који тада деци постаје „досадан“. Недовољан развијеност графоторике, пажње и концентрације најчешћи су узроци школског неуспеха у првим разредима. Доминантна активност на дигиталним уређајима су видео игре.

Дигитални водич

БЕЗБЕДАН ИНТЕРНЕТ ЗА ЦЕЛУ ПОРОДИЦУ ДЕЦА И ИНТЕРНЕТ/ ПАМЕТНО ОД ПОЧЕТКА

Избор видео-игре може бити вођен постојећим стандардима њиховог рангирања (у Европи највише коришћен ПЕГИ систем).
<https://pegi.info/>

ПЕГИ (енгл. Pan-European Game Information) је паневропски систем за процењивање узрасне примерености садржаја видео-

игара, установљен 2003. године од стране Европске комисије. Данас се користи у близу 40 европских земаља, укључујући и Србију.

ПЕГИ систем помаже родитељима да доносе информисане одлуке приликом куповине видео-игара својој деци, на тај начин што садржи ознаке које указују на то ком узрасту је примерена конкретна видео-игра и какав је њен садржај. **На пример, уколико се на игри налази ПЕГИ ознака 7, то значи да је намењена деци која имају 7 или више година.**

Важно је нагласити да ПЕГИ ознаке **не указују на тежину игре** (когнитивну захтевност), већ на **примереност садржаја игре узрасту**: нпр. видео-игра са ПЕГИ ознаком 3 неће садржати било какав неприкладан садржај, али може бити тешка за млађе дете. Исто тако, игра са ознаком ПЕГИ 18 може бити једноставна за игру, али садржи елементе који је чине непримереном за млађе играче.

У тексту који следи налази се преглед ПЕГИ ознака са објашњењем њиховог значења, адаптиран и преузет са званичног **ПЕГИ веб-сајта**.

ПЕГИ узрастне ознаке

Садржај игре са овом ознаком процењен је као примерен **свим узрастним групама**. Игра не би требало да садржи било какве звукове или слике које могу уплашити млађу децу, као ни ружне речи. Прихватљиво је веома благо насиље у комичном контексту

У овој категорији налазе се видео-игре чији садржај (звукови, слике) могу да застраше млађу децу. Веома благи облици насиља (подразумевано, без конкретних детаља или нереалистично насиље) могу се срести у видео-играма са овом ознаком

Ова ознака налази се на видео-играма које садрже сликовитије приказе насиља према нестварним ликовима или нереалистично насиље према особама које изгледају као људи. Сексуалне алузије или позе могу бити присутне, али ружне речи морају бити сасвим благе. Коцкање, попут оног у стварном животу, у коцкарницама, такође може бити присутно (нпр. игре са картама које би се у стварном животу играле за новац).

У овој категорији видео-игара прикази насиља или сексуалних активности одговарају стварном животу. У игри се може срести екстремно вулгаран језик, а такође могу бити присутне игре на срећу, употреба дувана, алкохола или дрога.

Видео-игре са овом ознаком намењене су **искључиво одраслима** јер садрже грубо насиље, убијање без очигледног повода или насиље према беспомоћним ликовима. Садрже употребу илегалних дрога и експлицитне сексуалне активности.

Иако би на свакој видео-игри требало да буде јасно назначено ком узрасту је намењена, неке игре не садрже ПЕГИ ознаку. ПЕГИ ознаке пружају корисне информације о видео-игри, међутим, родитељи су ти који ће најбоље проценити да ли је конкретна игра примерена њиховом детету, након што се сами упознају са њом.

Требало би имати на уму да ознака на видео-игри није 100% гаранција да она садржи искључиво елементе који су примерени наведеном узрасту детета! (Преузето са https://digitalni-vodic.ucpd.rs/igranje-video-igara-gejming/#t5_subheading-6, 14.10.2021.: 09.44)

Ефекти видео игара

Видео игре нису у основи само лоше или добре, ефекти видео игара зависе од врсте, садржаја који се нуди и времена које дете проведе у тој игри.

Позитивни аспекти играња видео-игара

Док је већина истраживања видео-игара усмерена на њихове негативне ефекте, резултати новијих истраживања указују на добре стране играња видео-игара:

1. играње неких типова видео-игара (нпр. брзих акционих) изискује **интелектуалне и перцептивне способности** као што су: просторно и периферно опажање, ментална ротација, визуелна пажња, брзо реаговање
2. током играња неких типова видео-игара (нпр. стратешких) играчи стичу **вештине решавања проблема**
3. побољшавају **памћење и закључивање**
4. групно играње игара представља специфично социјално искуство, јер се тако упознају нови људи, **стичу вештине тимског рада** (милиони људи широм света окупљени су у виртуелним групама како би играли одређене видео-игре)
5. позитивно утичу на **расположење**, играчи уживају у игри
6. доприносе истрајности, **оснажују самопоуздање**, као и ношење са неуспехом
7. Доприносе развоју дигиталних компетенција

Негативни аспекти играња видео-игара

Приликом играња видео-игара (поготову оних на интернету) деца се могу суочити са бројним ризицима. Који су то ризици?

1. **Зависност од видео-игара** јесте један од најозбиљнијих негативних аспеката у вези са играњем видео-игара. Играње видео-игара стимулише лучење допамина (хемијске супстанце коју производи наш организам, а задужена је за регулисање расположења и нивоа енергије) и лако доводи до стварања навике играња, што је карактеристично и за друге активности на дигиталним уређајима које имају интерактивну компоненту (нпр. имејл, четовање). Како описују Смол и Ворган у својој књизи *Интернет мозак*, „млади дигитални урођеници омамљени су бљештећом графиком и зависни од интензивних визуелних стимулуса који се брзо смењују“.

Прекомерно играње видео-игара може резултирати проблемима са сном, исхраном, слабијим школским постигнућем и тешкоћама у односима са другима. У екстремним случајевима може озбиљно угрозити свакодневно социјално и психолошко функционисање детета.

Светска здравствена организација недавно је зависност од видео-игара препознала као ментални поремећај, иако по том питању не постоји консензус међу стручњацима.

- 2. Комуникација са непознатим особама, као и потенцијалним интернет предаторима (размена приватних порука, четовање у склопу игре или разговори уз помоћ слушалица и микрофона које деца користе током играња).**

3. **Изложеност узнемиравању или дигиталном насиљу** од стране других играча или групе играча (чему доприноси могућност анонимног отварања профила у онлајн играма).
4. **Изложеност штетним и узрасно непримереним садржајима** (видео-игре које садрже насиље, експлицитне сексуалне садржаје, употребу дроге, коцкање). Утицај насилних садржаја у видео-играма на децу предмет је бројних истраживања и, као што је раније речено, не постоје недвосмислени налази.
5. **Дељење личних података са непознатим особама.**
6. **Могућност трошења новца** током играња видео-игара, односно плаћање приступа додатним садржајима или могућностима које нису доступне у бесплатној верзији видео-игре.
7. **Преузимање злоћудног софтвера (malware) или вируса** (нпр. преко порука од других играча)

Препоруке за родитеље деце која играју видео-игре

- Увек обратите пажњу на узраст назначен на видео-игри (ПЕГИ ознака или неки други систем ознака, у зависности од земље)
- Прочитајте садржај видео-игре, рецензију, коментаре и оцене других корисника, родитеља, експерата.

- Идеално би било када бисте сами испробали да играте игру пре него што је дате свом детету; уколико то није случај, учествујте у игри.
- Будите поред детета док игра видео-игре, разговарајте са њим о томе шта му се свиђа, а шта не у вези са конкретном игром.
- Имајте на уму да приликом играња видео-игара дете може доћи у контакт са непознатим особама/другим играчима.
- Објасните детету шта су лични подаци и зашто је важно да их не дели са другима.
- Објасните детету зашто неке видео-игре нису примерене за његов узраст.
- Договорите се са дететом о томе колико времена седмично може да проведе у игрању видео-игара, односно испред екрана.
- Договорите се у које време дете може да игра видео-игре (успоставите правила и доследно их се придржавајте).
- Имајте на уму да током играња видео-игре дете има могућност куповине додатних садржаја (који игру могу учинити непримереном дететовом узрасту) и трошења новца.

- Примењујте родитељску контролу и друге техничке мере заштите, поготову када је реч о деци млађег узраст

Преузето са <https://digitalni-vodic.ucpd.rs/igranje-video-igara-gejming>

Тања Дивнић, педагог